



Winnaar de Rode eekhoorn. Foto Rollin Verlinde

Verkiezing favoriete zoogdier van de Nederlanders

Eekhoorn heeft de grootste X-factor

In februari startten Grasduinen en de Zoogdierverseniging de zoektocht naar het leukste, aantrekkelijkste en meest bijzondere zoogdier van Nederland. 2267 stemmen later is de balans opgemaakt. En de winnaar is...

Eric van Kaathoven

Met 379 stemmen is de eekhoorn de glansrijke winnaar van deze populariteitswedstrijd. Het dier was van tevoren al genoemd als kanshebber, maar dat waren er meer. Om op nummer één te eindigen

moesten geduchte concurrenten verslagen worden. De egel en de vos kwamen het dichtste bij, maar ook de naaste verwanten van Bambi (de ree), Flipper (de tuimelaar), Nijntje (het konijn) en veelvuldige

crèchebezoekers, de zeehonden, moesten het afleggen tegen dit gepluimde zoogdier.

Aaibaar handelsmerk Waarom de gewone schaduwstaart – zoals de vertaling



Nummer 2 werd de egel. Foto Dick Klees / Wolverine

Ook op het podium

Ondanks zijn stekels blijkt de egel toch een heel aaibaar zoogdier, want die soort eindigde op de tweede plaats met 232 stemmen. Egels hebben dit jaar sowieso niet over belangstelling te klagen, want de Zoogdierverseniging heeft 2009 uitgeroepen tot het Jaar van de Egel. Door een grootschalige onderzoekscampagne wil de vereniging erachter komen hoe het met de egel in Nederland gaat en of hij misschien op de rode lijst van bedreigde zoogdieren moet komen. Op een verrassende derde plaats staat de vos, met 179 stemmen. Een echte opsteker, want dit dier kampte nogal eens met een slecht imago. Gelukkig gaat het behoorlijk goed met de vossen in Nederland en zien veel mensen door de fabeltjes heen een fantastisch zoogdier.

Nummer 3, de vos. Foto Dick Klees / Wolverine



van zijn wetenschappelijke naam *Sciurus vulgaris* luidt – gewonnen heeft, is natuurlijk speculeren. Wel staat vast dat hij hoog scoort op de criteria die volgens wetenschappers bepalen waarom mensen het ene dier aantrekkelijker vinden dan het andere: platte snoet, zachte vacht, grote ogen. Verder veroorzaakt hij geen schade of overlast.

En dan heeft hij natuurlijk een uniek geheim wapen. Want waar bijvoorbeeld bij de rat de lange, kale staart een groot nadeel is, is de pluimstaart van de eekhoorn zijn uiterst aalbare handelsmerk. Tel daarbij op dat eekhoorns, samen met egels (en soms konijnen), een van de weinige soorten zoogdieren zijn die je wel eens in park, bos of tuin kunt zien en de magie is goed te begrijpen. Oh ja, en dan is er nog zijn mooie 'rode' kleur die tot de verbeelding spreekt. Tenslotte past de eekhoorn ook

nog eens uitstekend in de tijdsgeest. Zijn imago als spaarzaam beestje dat voorraden aanlegt voor de winter doet het kenmerklijk goed in deze tijden van economische crisis.

Grijze indringer Een mooie winnaar dus, de eekhoorn. Maar niet in Engeland, waar de BBC op zoek ging naar de tien favoriete zoogdieren van de Britten. Daar kwam de eekhoorn niet verder dan plek vijf en won de otter, met de egel als goede tweede. De Engelse situatie laat wel met een de grootste bedreiging voor Nederlands favoriete zoogdier zien: de inheemse rode eekhoorn is daar vrijwel geheel verdreven door de grijze eekhoorn. Op de weinige plekken waar hij nog wel zit, worden verwoede pogingen gedaan om de rode eekhoorn te beschermen.

In Nederland is de populatie eekhoorns volgens kenner Vilmar Dijkstra van de Zoogdierverseniging de laatste jaren stabiel. "Wel zijn er zorgen over versnippering van leefgebieden. Daar waar bosjes en struwelen plaatsmaken voor wegen en beton, wordt de verspreiding van de dieren moeilijker. Dit zou wel eens de reden kunnen zijn dat de populatie, die in de jaren zestig na uitbraak van het parapokkenvirus is ingeklapt, nog niet overal hersteld is."

Ontsnapte vreemdelingen Ondanks een stabiele populatie houdt de Zoogdierverseniging losgelaten of ontsnapte exotische eekhoorns goed in de gaten: de afgelopen vijf jaar zijn er al negen exotische familieleden in het wild gesignaleerd. Er leven bijvoorbeeld Pallas eekhoorns bij Weert, nakomelingen van exemplaren die in 1998 bij een dierenhandelaar zijn ontsnapt. Mogelijk zitten ze ondertussen al in het negen kilometer westelijker gelegen natuurgebied Mariahof in België. De komst van de Pallas eekhoorn is zorgwekkend, omdat deze van oorsprong Chinese soort in Frankrijk en Japan al inheemse eekhoorns heeft verdreven. Verder zijn in Sint-Anthonis Chinese boomeekhoorns gezien en in Tilburg Siberische grondeekhoorns, die zijn losgelaten tijdens de verhuizing van een diertuin.

En vorig jaar nog veroorzaakte de actie van een zakenman in Amersfoort veel ophef. Hij had Japanse eekhoorns losgelaten, omdat hij graag eekhoorns in de wijk had. Deze zijn ondertussen zo goed als allemaal teruggevangen of dood teruggevonden. Dat ze niet meer vrij rondlopen is een

geruststelling. Want hoe goed bedoeld ook, door verspreiding van ziektes en concurrentie kunnen deze vreemdelingen de populatie rode eekhoorns op termijn ernstige schade toebrengen.

Harenonderzoek De Zoogdiervereniging doet in opdracht van de Commissie Invasieve Exoten van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onderzoek naar de komst van exotische eekhoorns. "Het onderzoek heeft twee peilers," licht Dijkstra toe. "Ten eerste hebben we de ogen en oren van alle Nederlanders nodig. Als je een rare eekhoorn waarneemt, kun je dat doorgeven via de website van de Zoogdiervereniging. Zo krijgen we een beeld van de verspreiding." De tweede peiler is onderzoek op locatie. Dijkstra: "Met behulp van zogenaamde haarvallen onderzoeken we de aanwezigheid van Pallas eekhoorns en rode eekhoorns in de omgeving van Weert. We bieden voer aan in een buis en de eekhoorns lopen dan langs een stuk plakband waaraan wat haar blijft hangen. Dat haar kunnen we gebruiken voor het vaststellen van de aanwezige soorten." Met spanning

De inheemse rode eekhoorn. Foto Dick Klees / Wolverine

wordt uitgekeken naar de resultaten. Die moeten antwoord geven op de vraag of de rode eekhoorn nog voorkomt en waar de Pallas eekhoorn verschenen is.

Bezoek in de tuin

Om alle risico's voor de inheemse rode eekhoorns te vermijden, is onderzoek alleen niet voldoende. De Zoogdiervereniging pleit ervoor, om bepaalde eekhoornsoorten die een bedreiging voor de inheemse eekhoorn vormen van de zogenoemde positieflist af te halen. Als ze niet meer als huisdier verkocht en gehouden mogen worden, kunnen ze ook niet in het wild terecht komen. Dijkstra: "Het lijkt een beetje tegenstrijdig, maar de populariteit van de eekhoorn zou wel eens zijn grootste bedreiging kunnen vormen."

Dat mensen met deze maatregel niet langer van een eekhoorn als huisdier kunnen genieten, vindt hij niet erg: "In plaats van een exoot in een kooi te houden, is het natuurlijk oneindig veel leuker om een rode eekhoorn op bezoek te krijgen in de tuin. Zo kunnen we voorkomen dat we Engeland achterna gaan." En dat is goed nieuws voor Nederlands favoriete zoogdier!



Een oude favoriet, de hazelmuis. Foto Dick Klees / Wolverine

De Hazelmuis

Eind 2004 hield de Zoogdiervereniging al eens een eigen zoogdierverkiezing onder de leden. De eekhoorn zat toen niet eens in de top tien. Hij werd nummer 11 om precies te zijn. Lijst-aanvoerder was de hazelmuis, gevolgd door vos en das. Dit kleine zoogdier is niet zo bekend en zeker niet makkelijk te spotten, en heeft het misschien daarom in de algemene verkiezing van dit jaar niet verder gebracht dan plaats 12.

Dit is de complete uitslag:

1. Eekhoorn	(379)
2. Egel	(232)
3. Vos	(179)
4. Ree	(167)
5. Zeehond	(151)
6. Edelhert	(134)
7. Otter	(122)
8. Konijn	(118)
9. Das	(84)
10. Tuimelaar	(73)
11. Vleermuis	(58)
12. Hazelmuis	(51)
13. Bever	(49)
14. Haas	(48)
15. Hamster	(46)
16. Boomarter	(45)
17. Wild zwijn	(44)
18. Damhert	(40)
19. Hermelijn	(40)
20. Mol	(24)
21. Bunzing	(22)
22. Huismuis	(20)
23. Wezel	(16)
24. Rat	(13)

